

Војислав
Милутин

Пера Радивојевић

Жарко
Драгутин

Културно
наслеђе
Србије

Жарко Јов. Илић:

ОПАСНА РОЛА

— хумореска —

Новембарски дан.

Напољу сипи она хладна јесења киша, која више личи на маглу но на праву кишу, али која баш зато, што тако сипи — највише и кваси. А хладна је — језовито хладна, да њена студ пробија до костију. Улице су постале тако мочарне, да просто не можеш кроћити од лапавице. У оваквом времену човек остаје најрадије код куће и чува сувоту, "само ако не мора послом излазити.

Можете ли замислiti како је у оваквим данима сиротоме глумцу из путујућих дружина? Њему се јаднику зноје ноге, чим падне киша. Нит' је пристао јадник да се шета, нит' да седи у празноме квартиру, где би га још можда и газдарица од стана напастовала за дужну кирију. Куд ће камо но у кафаницу Е..... где се обично искупљају глумци, следбеници Јоакима Вујића, неумрлога књижевника и путујућег глумца.

Газда од кафне је врло љубазан човек, јер наложи фуруну. У кафани је увек пуно света, ма-хом сталних посетилаца. То је једна од оних ма-лих, "пудих" кафаница, које су тако ниске, да се ни човек обичнога "возраста" не може у њој ус-правити, а да не додирне "штукатор."

И ако је атмосфера оваквих кафаница кужна и тако пуна густог дувансог дима, да спрам при-туљене ламље не можеш у први мах ни лица го-стију распознати, ипак путујући глумци ради посе-ћују баш овакве избе, јер ту се на првом месту добро огреју, а после тога ту се најлакше може упечати какав добричина за цигару дувана и две-три меке шљивовице; само му треба најпре изми-слити какву лепу причу или доживљај; а путујући глумци бар тиме обилују.

Ено Това Теткин већ прича, — чујмо га!

— Лета господњег 18., био сам у друштву стрица Лазића, баш кад је путовао кроз Шајкашку. У очи самог Видовдана стигнемо у село Ж... и за-кажемо преставу „Милош Обилић“, а и шта бисмо друго: то му је баш за тај дан као наручено, а после тога добро се и рентира.

Да видите само, како често пута и добро оди-грана рола може да упропasti глумца.

Добројудни Шајкаши поврвели у велики „бир-цуз“, па већ нема где да поседају -- толико их је; и ако су многи отишли у сремску Раваницу да це-ливају мошти Кнез-Лазара.

Онда сам први пут имао прилику да видим, колико се Срби „пречани“ интересују за историју славне српске прошлости. С грозничавом радозна-лошћу очекивали су Шајкаши, да се дигне завеса на позорници.

За једним столом у буџаку, око кога нагрну-ла момчадија, седео је неки кукуљав старчић, који је с времена на време пљуцкао преко камиша, и „толковао“ кроза зубе цео родослов Цара Лазара и Југ Богдана, као и родбинске везе између Оби-лића и Бранковића, што је поцрпео из народних песама о боју на Косову. То је био чика Аркадије Кузарин.

— Па јел', чика Аркадија, — пита га један стасит и задригао младић плавих брчића, — а зар је Милош био што своје Бранковићу?

— О мај, та да шта!

— А по чем? пита га онај пошто искапи сат-љик шпиртуље.

— Та како ћу казти? Своје — те како. Ето к'о узмимо, ја сам на прилику сад Цар Лазар — не буди примењено! — па рецимо имам две ћерке Вукосаву и Мару па онда, к'о рецимо, Глиша Мрк-шић нек је Обилић Милош, а Груја Тошин — Вук Бранковић.

— А, то непик! — брани се Груја — неки слабуњав младић, — то непик.

— А, шта непик?! То ја диваним к'о на при-лику само — продужава чика Аркадије.

— А, а — не може! — врти главом Груја.

— Па онда, рецимо, к'о Глиша узме Вукосаву а Груја, на прилику, Мару. Ето, пак шта су они сад казти?

— Пак шта? пита неки Совра, црвен од ра-кије као рак — то мени никако не иде у главу, каква је то својта.

— Пак шта ће бити, нег — шогори.

— Хо, мај — шогори да шта!

— У томе се даде знак с бине и завеса се диже.

Комад је текао не мож' бидеје бити, глумци су играли одлично а особито Ђ...., који је играо Оби-лића и М..... који је играо Бранковића. Поједине су сцене тако живо представљане, да је Нинко Ма-тић мислио, да то није представа, већ истински до-гајај; а Вук Бранковић је нарочито изазвао него-довање Нинково и његових другова, да су га већ у више прилика и гласно изражавали и претили му ћулама*), које су увек носили собом — „злу не требале“. А кад је дошла на ред сцена, где Вук Бранковић вели Обилићу:

„Истина се твог ока не плаши,

Казао сам и сад опет кажем,

Ком' се хоће видет' издајицу,

Нек погледа Милош Обилић!“ — онда је Нинко као бесомучан скочио, и издигнув своју ћулу рикнуо од гнева:

— То да ниси каз'о, ил, ће ти сад ова ћула прснути по глави. Зар Милош издајица? — па опса-ва нешто и шкргутну зубима.

Престава се за часак прекиде.

Прискочише: кнез, учитељ, натарош, и још неки те га стадоше умиравати и објашњавати му, да је то само престава, али бадава; не можеш ти Нинку доказати, док се кнез не осече на њега у пози власти:

— О'ш кушовати, ил' ћу те сад дати у ариш-те. Зар ти да квариш преставу?

— Та треба њега добро штрафовати, па ће онда разумети! — додаде неко иза натарошевих леђа.

*) Батина, која је на врху толико дебела, да личи на буздован.

И тако се стиша све, па се престава настави даље у миру, који је покашто прекидан шкргутом Никових зуба. Тако дође на ред и сцена, где Цар Лазар предаје Југ-Богдану писмо, које компромитује Милоша Обилића.

Југ Богдан (чита:)

„Јусуп паша Милошу војводи.“

Обилић (нагло:)

Ко то писмо донесе овамо?

Цар Лазар:

Пашин слуга!

Обилић:

Ко га теби даде?

Цар Лазар:

Кад га наши људи ухватише,

Пред мене га право доведоше;

Сам је Турчин писмо мени дао.“

Милош и распори Мурата. Тада се проломи у публици урнебесно: ура! ура!!, које је само надвикивао глас Нинка Матића:

— Ви држите Турке, а мени само оставите Вука Бранковића, да му ја наместим ребарца овом мојом ћулом.

И доиста једна група публике насрну на позорницу с ћулама, а њу је предводио Нинко Матић.

И пре но што је сценарист уграбио да спусти завесу, ускочио је Нинко на позорницу, сустигао Вука Бранковића, бацио се на њега као тигар, треснуо га свом снагом о под, и — ко зна, шта би све сиромах Вук повукао, да не прискочише остали људи, те га ишчупаше из гвоздених Никових ручерина. А кад се Бранковић докопа слободе, он клисну право за Муратом, Бајазитом и осталом Турадијом, који су за времена утекли у оближње кукуре, кад су видели зло очима.

Шајкаши су имали муку док су беснога Нинка стишли, а кад им то испаде за руком, онда догодише Милоша Обилића и у тријумфу га скидише с позорнице; затим поставише богату трпезу, и позваше Цар-Лазара, старог Југ-Богдана и осталу српску госпоштину, те отпоче богат крканлук и једна луда пијанка.

Кад се Бранковић с Муратом и Турцима демаскирао у кукурузима, привукли су се и они „инкогнито“ пуно софри, те нам помогоше у послу, око кога се знојисмо до ране зоре.

Интересантно је било то вече посматрати Нинка, где се жали демаскираноме Бранковићу, што му нису допустили да удави косовског издајника; а још интересантније глумца М.... како мирно слуша и одобрава Ников поступак, као да није он играо Бранковића.

М... је ипак сутра дан напустио глуму и да-нас је краљевско-српски државни практикант. Нинко му је убио сваку вољу за глумом, па сад не воли ни да прође покрај позоришта; а кад спази какву позоришну плакату, па још ако је видовданска представа — стресе се као у грозници.

Ето видите како понека рона може бити опасна по глумцу — и то све опаснија, што је он боље одигра.

Што се мене тиче, ја нисам никад играо Бранковића, — завршио је своју приповест Тоша Теткин, путујући глумац.

Владимир Видрић:

У омрклом парку јаблани
Бунар окружује бели
Гђе смо ја и госпоја
Као санени сјели
Док тавни — шуме и тугују
Горди и невесели.

КИПОВИ

Лаки на небу облаци,
Свјетле пахуље дана
Лебде и гасну над јаблани
И даље од шумних грана
Над ливадом блиједе, путују
Пут тихих и незнаних страна.

А гледају за њима кипови
И грмљу и са чистине
Побијељени — лире камене
Стисле су руке њине:
Хладни су бози љубави
И замичу хладни у тмине,

† ЈАРКО ЈОВ. ИЛИЈЋ

Година је дана како смо црној земљи предали тело најмлађега сина Чика Јовина и најмлађега брата Војислављева, најскромнијег и најнесрећнијег Илијића — Жарка.

Илијићи су јединствена породица у којој су отац и сва четири сина књижевни радници. Као такав Жарко је међу њима извесно био најслабији, или боље рећи најмање је дао. Али то још не значи, да он није имао талента и потребне интелигенције.

Изостао је иза браће своје и српској књизији није дао, што је могао дати, само због несрећности прилика у којима је одрастао и са патњи и мука, којима је кроз цео живот био изложен.

Да, он се родио, што рекоште, под несрећном звездом. И за то, крај све своје књижевне културе, није успео, да уђе у историју српске књижев-

ности, нити да међу књижевним радницима свога доба добије места, које је заслуживао.

Умро је као добар човек, али недовољно истакнут књижевни радник. Њега ћемо памтити као одлична ал' усмена књижевника. Ипак су се на погребу окупили сви, који живе од пера, од кога се код нас тако мучно животари.

Палилула онаквог погреба, ни пре ни после испраћаја „Таткане“, није видела.

Жарка више нема, па ипак ће он живети у успомени ове генерације не само са своје благости и доброте, но и са оних дивних приповедака, које су тако слатко текле са сада усанулих усана његових.

Бог да те прости добри мој Жарко! На тебе су заборавили сви сем — Цице и пријатеља, који ти ево успомену на овај начин освежавају.

Душан Мил. Шијачки, Београд:

СРЕМАЦ КАО МАСОН

Мало је ко од наших признатих јавних радника испраћен до вечне куће с онако достојанственом тужном свечаношћу, као што је то на данашњи дан прошле године спуштен у црну раку Стеван Сремац, књижевни радник великих заслуга и крупна значаја, човек од ума, срца и поштења.

Све што уме да чита у Београду хтели је својим присуством да покаже свету, колика је Сремчева смрт велики и општи наш губитак.

И у сред те тешке туге, велика бола, међу масом венаца од сваке руке, запажен је од многих један српскија облика, а интересантна натписа.

„Нашем Брату Сремцу — Српски Слободни Зидари.“

Тако је гласио натпис на белим тракама венца од мириснога цвећа у виду троугла.

Изненадило је то многе. Било је и најближих му пријатеља, који у Сремцу нису никад гледали масона, а други давно нису више за таквога га сматрали.

Свет што дође да ода последњу пошту сени покојнику, с неверицом посматрао је венац, с којим се са њиме опраштају — Браћа.

У Сремчево масонство није се веровало. Венац је био недовољан да о томе увери свет. Требало га је убедити на други начин. И оних дана изаше у јавност, која је тако топло ожалила Сремца, један од Браће с „интервјувом“ — „Сремац као масон“.

Сремац је по свима својствима својим и лепим особинама што су га красиле био најидеалнији масон. И када је ступио у коло српских слободних зидара, није га у томе руководила, као већину — шпекулација.

Он је ушао у савез Браће у жељи „да својим силама колико може помогне остварењу идеала“, надајући се, „да ће се у друштву слободних зидара сасвим свој осетити и да ће као члан моћи јаче и више урадити од онога што мисли, да је добро“.

У ложу ступио је Сремац крајем 1891., али се у њој није дugo скрасио. Најидеалнији разлоги су га увели у њу, а вазда идеални осећаји његови нису му дали да остане у њој.

За величину Сремчева карактера морам истаћи, да је он умро као масон, али не и као члан — ложе.

Улазећи у ложу надао се, да ће „имати толико моралне јачине да не буде постићен пред члановима тога друштва“, али кад се членке друштва не постидоше пред заклетвом својом он изгуби вољу, да другује са таквом Браћом и напусти ту дружбу.

Ревносан је члан ложе био све до оних бурних времена 1894.

У то време долази пад радикалне владе и утирање пута црној реакцији, која је тада настала. Да би се реакција могла зацарити вальало је укло-

нити с пута главну препреку. То је био — Устав од 1888. У влади је било масона. Они су одговорили захтеву дворца и — укинули Устав.

У први мах томе се опирао Андра Ђорђевић, Но доцније је пристао не само то да потпише него и да га као спреман правник — брани.

Устав укинут. Реакција се помаља са свом грозотом својом од масона, од људи који се заверили само добра чинити.

Тим чином масони у влади погазили су начела и принципе, који их држе у заједници. Ложа се узбунила. Узрујани духови тражили су, да се рушиоци начела удаље из ложе. Тај је покрет силен бујао и брзо је био тако снажан, да је за кратко време уз њега пристала — већина.

Седница је тајанствене дружбе Дobre Браће. Распрэзвљо се о укидању Устава. Падале су оптужбе, а следила им је одбрана. Прешло се на глашавање.

Пре те знамените седнице они, чији је опстанак у ложи доведен у питање, а будући силни и моћни, умели су се довити и наћи пута и начина,

да положајем зависне људе од стране од демонстрације противу њих.

Незадовољници, и ако су представљали већину чланова, остали су при гласању у мањини.

Пре гласања многи су говорили. Већина је оштро осуђивала, што су се баш масони нашли, да учествују у укидању Устава. Опуштени су се врло вешто бранили.

Дебата је била жива и ватрена.

Резултат гласања изненадио је противнике уставопротестаната, јер су држали, да је уз њих већина.

Сремац, зависни чиновник, гласао је за исключење кривоклетника, не бојећи се последица, које су га могле стићи.

То вече изашао је из ложе љутит и разочаран.

— „Код нас се мора све изиграти“, рече пријатељима с којима је изашао са седнице.

Више у ложу није завирио.

У томе није био усамљен. Придружили су му се још неки.

Од тога доба се управ и датира постепено опадање ложе, која је дотле цветала, док данас тек животари.

Да, ложа једва животари, али се то не може рећи и за њено чланове, јер је већина, користећи се ложом, дошла у положај, да може — благосвати и без ложе.

„Код нас се мора све изиграти“. што рекао Стева Сремац.

Београд 16. августа 1908.

Змај Јован Јовановић:

У СПОМЕНИЦУ

— ПЕРКИ ГЕНЕ СТЕВАНОВИЋА —

Крепи се и снажи
у духу вештине,
ту и болном срцу
туга одумине.

Ту се бол утаји
када јади тиште.
Благо оном који нађе
тамо прибежиште.

Александар Пушкин

ЕПИГРАМИ СЛОВЕТ

Клара новцем не обилује,
Ал' је узми, ти си богат:
Њој богаство доликује,
А твом челу накит рогат.

ЗЛАТО И МАЧ

„Све је моје“, вели злато,
— Све је моје — каже мач;
„Све купујем“, вели злато,
— Гве отимам, — каже мач.

Сокољанин, Београд:

У ГРОБУ

Када у гроб легнем,
Кад ме тама скрије,
Кад сломљено срце
Престане да бије, —

Ти ћеш онда доћи,
Више гроба стати,
А трошне ће кости
Моје уздрхтати.

Од радости да ли?
Од туге, ил' среће? —
Вај! То твоје срце
Осетити неће!

Нит' ће видет' сузу,
Росу свела цвета, —
О, тренутак мио,
Ao, тамо клета!

ОРИГИНАЛНИ ПОТПИСИ СРПСКИХ КЊИЖЕВНИКА, НОВИНАРА И УМЕТНИКА

ЖИВОТ — ТРИ ЧОВЕКА —

Једном раднику откиде машина вршалица руку до лакта. Другови његови натоварише га на кола, и повезоше га лекару у оближњи град. Кад бејаху код градске апотеке, кола стадоше, и колима приђоше три човека. Један беше свештеник, један трговац, а један обичан радник.

Свештеник погледа осакаћеног радника, згроzi се, па рече: „Требало би да се причести и исповеди”, за тим се маши руком у цеп, извади један комад воштанице, пружи га друговима јадног радника говорећи: „Узмите ово је прилог с моје стране, нека вам се нађе, незна се шта носи дан, шта носи ноћ.”

Трговац за то време беше извадио некакав бележник из цепа, прелиставаше лист по лист, док се на једној страни не заустави, па кад свештеник

заврши говор, поче: „Пријатељу, дужан си ми сто динара, и ја ти нисам узео никакву обавезу, јер се нисам томе надао. Признај пред ова два добра човека тај дуг, јер незна се, шта носи дан, а шта ноћ.”

„Признајем!” јекну болно раденик.

Трговац онда довикну оближњег кафеџију: и нареди му, да донесе рањенику једно стакло ракије: — „Лакше ће умрети.” прошапута као за себе, за тим извади писальку, и испод дуга болниковог дописа још једну цифру.

Трећи човек, радник, који је са овом двојицом пришао колима, беше за то време послao за лекара, и у који мах лекар дође, он му приступи и рече: „Господине, дајем ти сина свога, да те служи за годину дана, исто као и мене оца свога што служи, исцели овога мог друга и паћеника, поврати му снагу и сачувај му живот.”

Б. Б. Мирковић — Београд:

САМОМЕ СЕБИ

Досадиле дуге пијанке и ноћи
И пехари пуни најбољега вина,
Живот тихи тражим у миру, самоћи,
Не дражи ме више свирка вијолина.

Ни пијано друштво, ни песмица лака,
Не таласа више моје младе груди;
Досадна је мени сад забава свака:
Несносно весеље — несноснији људи.

Ноћи дуге, тамне, када чаше звече
И кад жудно љубим врела уста њена;
Крај циганског баса, кад ћемана јече
Уз кикот и вриску разузданых жена.

* * *

Залуд мисли моје, што ме надом теше
У данима, кад се тело с душом бори,
Свет је и сад један — к' што увек беше,
А живот у њему још тежи и гори.

И умреју тако као иноге жртве,
Не знајући јоште, шта живети значи —
Кад се једном склопе моје очи мртве,
И усне занеме, а чело замрачи.

Оплачи ме тада и опрости мени,
Ти си добра, чедна и несрећна жена.
Одужи се мојој топлој успомени —
Самртничкм маршем — маршем Бетовена!

Вељко М. Мушкић — Београд

УТАРИ СУЗЕ!

Била је дева дивна и мила —
имала беше драгана свог;
љубила га је и није крила,
ал' је уцвели љубави бог.

Драгана свог је љубила тако
лудо и страсно, пожудом свом,
а није знала, да страшни пако
њезиној срећи спрема слом.

Неверник пусти убрзо поста
искрене њене љубави сит,
и напусти је, а она оста
ко усред буре прутић вит.

Он сада другу грли и љуби,
а она куне живот клет;
тешка јој рана срце дуби:
„Шта ли ће на то рећи свет?”

*
Лудице мала, што лице кријеш?
и та ће рана на срцу проћи, —
ниси ти сама, што сузе лијеш
на тешку судбу и њену моћ.

Утари сузе, беднице мила!
не куни више драгана свог! —
на небу клетви тма је и сила,
од њих је добри заглухно вит.

ЗОРКА ТОДОСИЋКА

Зорка Тодосићка глумачко је дете, па се, ваља да, за то и могла успети до висине на којој се данас као уметница налази. Дете из најславније глумачке породице Поповића и Коларовића њу је од детињства вукла жеља за позорницом. На њу је ступила као шипарница и на њој је, с прекидом, више од четврт века радила са много воље и преданости позиву, коме се свим својим бићем посветила. И ако су је у животу сустизале несреће једна за другом нису нам је могли руинирати, те нам је Зорка и данас једна од првих снага, који чине

част нашем Позоришту. Када јој несрећа није дала да своје једино чедо остави позоришту, да му послужи, као она што му је послужила, Зорка је своју имаовину оставила живом позоришту, наменула ју је пензионом глумачком фонду, коме ће она бити први већи добротвор.

Зорка је симпатична појава. Ко воли позориште воли и њу. Доносећи њену слику учинићемо задовољство нашим читаоцима, а једно уметници указати признање, које је она потпуно заслужила.

Судбина је ето хтела, да су сви они растркали. Једино у Дубровнику живи Вид Вулетић и Павлић. Када би се сви они окупили, онда би Дубровник постао врло јак културни центар. Али ето судбина је разбацала Дубровчане по целом свету, где многу горку и чемерну чашу прогутају...

Поред ове генерације, која је започела свој рад осамдесетих година, настала је једна велика и грозна стагнација. Млађи се скоро и не јављају. Зашто? Док је први омладински покрет био више књижевне природе, касније се сва пажња посветила политици. Требало је зализти у народ и будити успавану српску свест, коју је Аустрија настала уништити, стварајући нове неке „изродности“. Та је стагнација трајала готово два дуга деценија,

док се у најзадње време опет не јавише неки млађи као: Јован Перовић, Кристо Доминковић, Франо Кулишић, Д-р Pero Колендић, млађи и способни слависта, који познаје врло добро стару српско-дубровачку књижевност.

Поред ових спомињемо и старе ветеране на перу: Јована Ђају, Вицу Адамовића, Пера Будманаја, Људевита Вуличевића и Антонија Вучетића, уредника „Срба“. Многи од њих још и данас и ако је сеаки од њих превалио шездесету, неуморно раде на српској књизи.

Када се узима у сматрану, да је ту плејаду књижевника и уметника избацио малени Дубровник и Цавтат, где живи само десетак хиљада Срба, онда Дубровник потпуно заслужује име — Српске Атине...

Надсон:

НАД СВЕЖИМ ГРОБОМ

Ја понова самац — свуда је и сада
Увек иста ноћ са суморним мраком;
Пред мисли о судби све преда мном пада,
Док ја стојим немо над још свежом раком.

Шта имам да чекам са животом грубим,
На што борба ова, труди све што боли?
Боље ће ми бити да некога љубим,
Боље да се душа моја неком моли!.....

Мирко Дамњановић

Хајне:

Ти си као цветак бајни,
Невина си, мила, лепа.
Ја те гледам а душу ми
Тешка туга кида, цепа...

Па се молим Вишњем Богу,
Да те чува, да те штити,
Да си увек лепа, мила
И невина, цвете вити!

Милан

Дим. Јевтовић—Полимац, Београд

УСПОМЕНЕ СА БИСТРИКА

И сад ми се често пута ствара она тавна слика,
К'о да гледам кроз ноћ црну Сарајево са Бистрика.

Даље широм Сарајева повила се магла сива,
У сред подне бијелог' дана не чује се гласа жива!

На све стране око града по брдима страже стоје,
Што су дошли из тубине у сред драге земље моје.

Слушам, како уз Миљацке, тужну пјесму талас вије,
И са мога јетког срца, за уздахом уздах бије.

Гледам цркве и мунаре, што се дижу изнад тмине,
Где се браћа Богу моле за спас своје отаџбине.

Јер је свугдје „гладни оро“ раширио црна крила,
Под ким тужно, још робује земља — што је славна била.

И већ има тридесет лета, од када је са слободу
Одузео тубин клети прегаженом моме роду.

Роду, што је дика био поносите Херцег-Босне,
Роду, који скрушен сада често лије сузе росне.

То Европа цијела знаде, бездушница што не мари,
Како живи свијет ови, земље ове народ стари.

Ал' скоро ће са Авала, да обнавља споменике,
Кренути се млад праунук Карађорђа српске дике.

К'о змај огњен, Српством цјелим кад Он вине сна-
жна крила.

И Босна ће српска бити као што је некад била.

Тада ми се неће више пред очима творит' слика,
К'о да гледам кроз ноћ црну Сарајево са Бистрика.

КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ У САДАЊЕМ ДУБРОВНИКУ

Дубровник је изгубио ону улогу у српској књижевности, коју је имао, док није Аустрија г. 1813. ушла у Дубровник. Пропаст дубровачке републике значила је и пропаст улоге старога Дубровника у нашој књижевности. Глазни узрок тој промени лежи у традиционалној апатији нових Дубровчана, који нису могли да се помире са новим временима и захтевима. Г. 1848. збрисала је са лица земље задње остатке класицизма. Та бурна година створила је велики преокрет у народносном питању, јер се тада већ окупљаше око Меда Пуцића нова генерација, која је осим елегичних нарицања и уздаха за прошлост водила бриге и о будућности. Најглавнији представници тога покрета јесу: Стојановић, Будмани, Бан, Богишић, Гради, Зоре, Водопић. Сви су си данас помрли осим господа Пера Будманија, који у дубокој старости, живи данас у Италији.

Али Дубровник нови, најновији, има своју генерацију, с којом се Српство и данас поноси. Велики омладински покрет седамдесетих година, чији је највиднији представник био Светозар Марковић, нашао је јаког одзива у Дубровнику, јер је дубровачка омладина била тада део Милетићеве Ујединене Омладине и као такова била је гоњена од аустријских власти, које су јој подметали, да је потапка г. 1882. кривошијску буну! Овај омладински покрет избацио је много способних књижевника у Дубровнику. Спомињемо овде само млађе, који су данас у најбољој снази. Ту је: Милан Решетар, професор славистике на бечком универзитету; ту су два брата Иво и Лујо Војновић; ту је сликар Влахо Буковац и Целестин Медовић, који се после ради своје каријере одрекао Српства, ту је сликар Марко Мурат и његов брат Дум Андро Мурат, католички свештеник и даровити српски песник. Он се у задње време повукао, бавећи се класичним наукама и филозофијом. Он је можда једини, који је проучио цео Мајеров лексикон и зна значење сваке речи. Дум Андро, тај типички представник старога Дубровника, проводи своје време на отоку Лоподу код Дубровника, читајући Јувенала, Хораца и Виргила. Даљи представници тога омладинског покрета јесу Вид Вулетић — Вукасовић, који је својим много-бројним радовима на научном и белетристичком пољу стекао доста заслуга. Он је један од најмарљивијих српских писаца. У ову групу спада и Фра Иван Павлић, католички фратар, који марљиво истражује дубровачке ствари и предаје их с критичким опаскама јавности. Спомињемо овде и даровитог српског песника Ивана пл. Берсу. Он се у задње време повукао са свим и сада се бави нумизматиком у Загру. У часовима одмора пева талијанске песме. Даље спомињемо Луја Адамовића, који је далеко познат са својих стручних радова, који му донесоше и катедру на бечком универзитету. Он је данас ботаничар светског гласа. Спомињемо још београдског професора Шпиру Калика, који се бави литературом већ дуже времена.

Ово су дакле представници Милетићевог омладинског покрета у Дубровнику. Сви су они католички Срби, осим Шпира Калика. Овај покрет дакле био је од велике користи, јер је дао Српству

лепи број одличних књижевника, с којим се може поносити. Али ова имена нису довољно позната широј читалачкој публици, поглавито с разлога шта су они писали већином латиницом, осим Луја кнеза Војновића, који је многе своје одличне радове штампао ћирилицом. Поред тога узрок је том делимично непознавању и у самој природи дубровачких књижевника. Они су скромни народни раденици, који у књижевности не траже славе и рекламе, него своје забаве. Један духовити немачки писац казао је: ко жели да чита добре књиге, мора сам да их пише. Дубровачки књижевницима, који се никоме не намећу, Београд је далеко. Изгледа да они не траже публику, него мисле, да ова мора њих да потражи. Ко је само с њима долазио у додир, тај их може донекле и оправдати. Поред свега тога има код многих и прилична доза оне лењивости, *dolce far niente*. То најбоље доказује дубровачки лист „Срб“, који никако није могао и поред многог настојања да постане центар српске књижевности у Дубровнику и Приморју.

Најmodернији је од сих ових књижевника Иво Војновић, писац „Смрти мајке Југовића“ и „Дубровачке Трилогије.“ Његов брат Лујо Војновић, то је једна велика аристократска душа, која у своје радове уноси необични темпераменат са јаким локалним колоритом. Али Лујо је рођен и створен за дипломату, што је најбоље доказано г. 1899. приликом чувене Св. Јеролимске афере. Грехота, да српски народ не може овако способном свом сину наћи место, него мора да се потуца од немила до недрага. Мало има Срба, који су дорасли његовој спреми. Овај аристократа и по роду и по осећају могао би достојно да заступа сваку велику државу. Његов брат Иво Војновић упао је некако случајно као и Влахо Буковац у хрватску средину. Писац „Мајке Југовића“ не може бити ништа друго него Србин, све и кад не би вукао лозу од Немањићеве властеле, коју и народна песма спомиње „два унука, два Војновића.“

Што се тиче сликара Влаха Буковца, он је толико Хрват, колико и Србин. То је изјавио велики сликар писцу ових редак пре четири године у Дубровнику. Он је земљак Зорин, Богишићев и Вуличевићев. Сада се бави у Прагу, где има место на сликарској академији. Влахо Буковац је најбољи словенски портретиста, а после Паје Јовановића најпознатији словенски сликар. Чудното је да га боље познају и Чеси и Немци него његови рођени Срби. Та бар Влахо Буковац није сликао — латиницом...

Сликар Марко Мурат довољно је познат српској широј публици. Његове слике, где има свуда дубровачких мотива, а особито она најновија „Лопудска Сиротица“, изазвала је на загребачкој изложби маја месеца велику пажњу. Мурат је једна суптилна песничка душа у правом смислу речи. Из његова сликања избија онај суморни мистицизам, који је Приморцу урођен. Море, чемпреси, агаве, алоји, палме, капиника дају његовим сликама карактеристичну типичност његова Града, који наш уметник воли и обожава. Он ради своје дубровачке пејсаже с љубављу, у које уноси целу своју осетљиву душу.

Војислав М. Росић

ПЕСМЕ У ПРОЗИ

МИНИСТАР ГА ЈЕ ПОГЛЕДАО

Њега је само зачудило кад је министар на његов поздрав одговорио скидањем шешира и погледао га врло љубазно. Он у почетку није веровао. Њему да се јави министар? Њему који се сматрао у министарству више као ствар која се креће и врши извештани посао, него као човек. Кад је министар нестао у својој канцеларији, он се окрете да види да ли се то министар није коме другом јавио, а он мислио да је њему. Али сем њега у ходнику није било никог, па чак ни оног послужитеља, који обично стоји пред министровим вратима и дрема. То изазва у њему велику радост, и он се врати у канцеларију да саопшти својим колегама, да га је министар погледао.

— Знате ли шта је било? почeo је још са вратом.

Ови га погледаше а из очију читало се питање.

— Министар ме је погледао врло љубазно.. Они климнуше главом и продужише да раде.

— Диван је наш министар, рече он после мале почивке.. Замислите погледао ме..

То је понављао више пута..

Кад је канцеларијски рал завршен и чиновници пошли кућама он одлазећи на ручак, је хватао

једног по једног од својих познаника и одмах, после поздрава почињао:

— Знате ли шта је јутрос било? министар ме је погледао.

— Тако!

— Да, и то врло љубазно!.

После подне кад је улазио у канцеларију одмах је почeo:

— Замислите јутрос сам срео сам господина министра у ходнику и он ме је погледао.

— Рекли сте нам јутрос, одговорише му тројица од оних који су били, да би му прекратили задовољство да прича о министровој погрешци.

Али он је продолжио и даље ревносно да прича, из дана у дан, како га је „министар погледао“. Због тога су му се другови потсмевали, а пријатељи бегали чим би га угледали на улици. А он као да није марио за то, јер је и даље причао и хватао своје познанике и чим би му какав пао у руке одмах би почињао:

— Знате ли шта ми се десило? Погледао ме министар....

*

— А да му је случајно пружио руку, или да га је ословио?

Б. Б. Мирковић, Београд:

ВЕЧЕ НА ДРИНИ

— Песма у прози —

Спустило се над водом вече. Распрострло свој тамни вео преко широких поља, на целу природу.

Све ћути, мирује..... а јасно се сунце негде далеко иза брега ваља у црвено-мркој пучини и губи се полако, да се сутра опет појави на рујном истоку.

А валовита Дрина хуји, плаче, јеца, тугује и односи собом јаде и сузе сироте, гладне раје, далеко у недогледну морску пучину. Мутни вали бесно запљускују стрме обале, љубе се са зеленим врбама и воденим цветовима што су се повили над водом, па собом носе њихове уздахе, жуборећи им песму бола, шапљући им јад и тугу поља и рѣни, стена и врлети целе земље сирота народа.

* * *

Иван Вазов, Софија

Кад су били часи што јад с тугом деле,
Роде мој, ни ја те нисам хтео штедит'.
И ја сам те, на те, кад бацаху стреле,
Корео бесвесно, умео увредит!

Опрости, толику суровост што скривах,
И моју је душу Бог због тога свијо'.
Јер отров, који ја у тај час изливах,
Мене је, пре свију, мучио, убијо'.

Владимир Станимировић

— 12 —

Ти си на моје хладне речи свик'о,
Моје су ти грдње знале срце бости.
Ал клевету само није никад нико
Са мојих усана чуо. Па опрости!

Културно
наслеђе
Србије

ЈЕДНА НОЋ У МАНАСИЈИ

Што се рушиш стари граде, ти сведоче лепших српских дана?! Зашто ми се бар у сну не покажеш оном лепотом, којом је некада Манастира сијала целом Српству, ради чега јој српски народ и даде име: „Нама-сија”.... Покажи ми се, јер би у сјају твоме видео и дух онога, који те саградио.

О света цркво, кућо Исусова, тебе зуп времена руши, и ти опадаш брзо, врло брзо!!

Када помислим какав си задатак вршила ти и твоји ресавски филозофи, осећам велики бол. О, да ли и ти осећаш бол срца муга, које осећа да нећеш дugo српском народу сијати??!

Да ли ти моји тешки уздаси, који излеђу из рањених ми груди, не дају мира, те зато са Деспотове Куле одвајаш камен по камен?!

Да ли ово суро камење, не обара силен пламен, срца муга, у коме се испољава гњев спрам оних, који не чујају задужбине??!

Не!.....

Ти признајеш, ти истину говориш, славна српска задужбино!.... Тебе руши нехатност српског рода!!!

Стани, не руши се, ти, једини сведоче бола муга! Не руши се, ти, једина успомено лепших наших дана!....

Са Деспотове Куле паде још један камен. Моје се речи не слушају; за моје јаде нико не хаје. Као да ми се са падањем ових каменова вели: Ђути, и тебе ће јади разорити као што се и ја разоравам!

Aх, како могу јаде преболети, храме свети, кад ми пред очима лебди слика првих година твога постанка, слика твога сјаја, слика славе Србинове.

* * *

Онај који је само једну ноћ провео у Манастиру на доксату манастирске ћелије, тај зна за ноћ божанствену, која српском срцу ствара тугу....

Оставих доксат и одем у конак да са „Фићир бајира“ посматрам хучну Ресаву....

У њеним таласићима видеше се безбројне звездице, које у њима нестајаху, па се опет појављивају. Ветрић са горостасног Пасторка играјући се са лишћем дрвећа, поздрављаше суру Маћију; уз тихо хујање, песме незахвалности данашњег нараштая.

А звезде, које час засину, па се и оне од великог бола саклоне, шаљу ми одблесцима својим прекорне речи: „Срби су немарни кад безбрежно гледају како им се светиње руше.“

Свуда се простире нема тишина. Студени лахор, хладећи ми претопло чело, као да је одгонио буру, која се спремаше у скровитој ми души, па поче говорити тихо са неком светом тајанственомшћу: „Иди одатле“....

Ја одох....

Сињох доле и упутих се кестеновима. Ту сам нашао клупу и сео. Ту ме дочека пустиња у завидна наручја, а преда мном дизале се зидине старе као име Србин.

У немој тишини зидине ми говораху: „још само мало, па од нас неће бити ни трага ни гласа; ви сте незахвални синови“....

Све овде очајава..., па и ја очајавам....

„Јест и ти очајавај! У овом стародревном граду свака стварчица очајава.“

То беху речи онога кога сам желео видети, то су речи Деспота, који ми се јави у свему сјају свом.

* * *

У срцу ми је нека тајанствена моћ и осећање неке свечане тuge, јер предамном стајаше онај кога сам желео видети, стајаше он — дух Деспотов....

„Хајде са мном“, рече ми....

Дођохмо до гроба четрдесетогодишњег чувара ове свете обитељи, архимандрита Кирила, и ту седохмо.

Први пут сести до Деспота!! Његова близина одузе ми снагу, али ипак немоћан и скрушен гледах га право у очи. Поглед његов пун милоште и доbroтре усталаса ми узбуркане груди, а на душу ми паде неки благи притисак. Речи са којима га ослових потекоше дрхтавим тоном као усталасани ветрић. Али он, он ћуташе. Кад видех да и њега нешто мучи, очи ми се оросише сузама. У том само срећноме часу своме, ја немо ћутах, а он проговори:

„Манастиро, колевко српске просвете; Манастиро, велика и знаменита историјо; Манастиро, величанствена песмо!! За тебе и сваки камен града твог, везана је читава прича. И Маћија и Пасторак и хучна Ресава, сваки брест и храст, дрен и трн, има своју историју, и то светлу историју. Али незахвални српски род о тој се светлој историји и не спитује.

Данашњи Срби, кољу се и бију око залогаја хлеба; кољу се и бију око варљивог сјаја и прољазног господства; кољу се и бију око власти и надмоћија. Заузети овим, на свете задужбине заборавише, те родољубље с моралном снагом земље пропаде.“

„И ова ће задужбина пропасти“....

Нека дотле непојмљива осећања душу ми обузела тако јако, да се у овом часу после Деспотових речи осећах најнесрећнијим. Безбројне клетве извириваху ми из рањеног срца, које хтедох да излучим на незахвални српски род. Ну од једном чух милозвучан глас: „Народ је невин, великаши су криви.“

И најближа околина за мене беше невидљива. Ништа не чух, ништа не видех. Пред очима ми се јављаху разноврсне слике маштања муга, и у свима њима видех себе и њега. Из тих снова чух речи: „Хајдемо.“

Кренухмо се и ишли смо један поред другог. Ја више не чух шта говори.....

Пренух се, срце ми јако задрхта, њега више не видех, а са Деспотове куле чу се глас: „Чујте Манастиру.... Њено пропадање предочава вам пропадање земље.“

* * *

Ап' шта је то, храме мили? Са кула твојих и даље падају каменови? Ресаво, стари граде, не падај, не руши се, већ и даље кад нас буди успомене на сјајну Србинову прошлост....

Станите каменови, не падајте, и ја сам не-

ерећан, јер са пропадањем задужбине, која је свetu сијала, далеко ми је слика српског уједињења.

Станите! не падајте! Залићу вас мојим сузама само у будућности да не слушам очај и јаук мојега племена. Ваљда ће моја суза умилостивити виновнике ваше пропasti.

С тебе, граде, падање каменова учестало! Тебе ће нестати! Дакле, Манасије ће бити? С нестанком твојим, о Манасијо, губи се сведок српске прошлости; губи се светла историја рода мога; губи се све.....

Манасије ће нестати!!!....

*

О овој чудесној * ноћи, * све испричах оцу Валеријану, песнику. Он ме немо гледаше, и тек после неколико тренутака, из скрушеног српских гру-

ди, оте му се очај и уздах.... а затим кроз сузе и скоро нечујно проговори:

„Камење града Ресаве, бујица ће предати хучној реци Ресави. И кад се то камење, временом, буде у ситан прах претворило, тај ће прах примити плодна ресавска долина. Као што је Манасија српском роду давала душевну храну, тако ће и овај прах српске прошлости, давати „неком народу“ истинску храну.“

А да ли ће то бити мој народ?

— „О томе нека размишљају они, који се колују око власти и надмоћија“....

А виновници њене пропasti?

„Они ће бити проклети, и са проклетством отићи ће с овога света.“

Љубинко — Ниш:

ЗВУЦИ С МОЈЕ ХАРФЕ ТИ СИ БОГ МОЈ

Кад ме тешка туга слама,
И кад срце пламом гори.
Ја се тебе сећам, Боже,
Јер ме из пра'ти сатвори,
Теби шаљем уздах свој,
Надо моја, Боже мој!

Кад ми срећа дом обасја,
И кад ми је живет' мило,
Ја се у том срећном часу
Тебе сетим, вечна сило,
Па ти шаљем вес'о пој,
Надо моја, Боже мој!

Па и онда кад час дође
Да ме црна земља скрива,
Теби ћу се обратити
Светог плама искро жива
Теби дух ћу предат' свој,
Правдо вечна, Боже мој!

С. Ј. Буњић — Врњаци:

У ПОЗНУ ЈЕСЕН

Зеленило, руменило;
Краткога си века било!
Лишће жути, — она бледи,
А моје се срце леди!

Слана пада, поља суши!
Кашаљ јача — па је гуши.
Ветар дува — зиму носи
Плод је зрео; — да с' покоси!

Где си сунце — што се кријеш?
Што и ноћу ти не гријеш?
Појави се у свом сјају.
Твоји зраци живот дају?

Освануо данак снежни,
Покосио цветак нежни —
А са торња звона брује,
И сунце се појављује.

Божидар П. Весић — Крушевац,

ИЗ ЗБИРКЕ „ЗВУЦИ МАНДОЛИНЕ“

* * *

Огрни ме дугом косом,
Направи ми хлад, —
Принеси ми очи крупне,
Да их љубим млад.

Сави руке око мене,
Засити ми жуд, —
А ја ћу те уздрхталу
Стиснути на груд.

Узећу те као јагње
У нарочје, знај...
Сручићу те у милине —
У земаљски рај.

БЕЛЕШКЕ

Четири песника

Наша прва слика представља четири књижевна радника, четири Илијића: Милутина, Драгутина, Војислава и Жарка, у млађе им доба, и зета им, по рођеној сестри, пок. Милеви, пуковника у пензији и старог храброго ратника нашег Пере Радивојевића. Од Илијића жив је још само Драгутин, а како ни један од њих није имао мушких порода песничка династија, ће се с Драгутином угасити.

Ова је слика непозната ширим круговима, а у идућем броју донећемо и једну у јавности непознату слику оца им пок. чика Јове Илијића.

Нушић у Софији

Међу првим новитетима ове сезоне у бугарском Народном Театру у Софији приказаће се Нушићева успела драма „Тако је морало бити“, чији су наслови Бугари превели са „Тој је морало да стане.“ По свој прилици, да ће премијери свога комада присуствовати и сам писац.

Нигринова

И ако није унета у програм за ову сезону ипак је дата на превод чувена драма славнога Талијанца Габриела Д'Анунција и по свој прилици ће се за месец-два дана приказати на нашој позорници. За наше читаоце биће, од нарочитог интереса овај новитет, што ће комад својом улогом носити драга нам велика уметница наша Вела Нигринова. У тој ће се улоги Нигринова појавити први пут на позорници у овој сезони. За њу ће то бити једна од њених најбољих партија, Креацијом ове улоге она ће нам показати сву своју величину баш онако, као што нам се прошле сезоне представила у „Теодори.“ У идућем „Забавнику“ донећемо најновију слику г-ђице Нигринове, коју целокупна публика с нестрпљењем очекује на позорници.

Црквени живопис

У нашем сликарству познати јеромонах Рафаило Момчиловић отпутовао је у крајински округ, да цркву села Сикола украси иконостасом. После успеха што га је постигао израдом иконостаса манастира Раковице можемо се надати, да ће Сиколе у својој цркви добити иконостас, каквога у ономе крају нема.

Познати наш црквени живописац Милисав Марковић, који је с успехом измалао унутрашњост многих цркава у Српству довољно је ових дана рад на обновљењу украса у унутрашњости српске православне цркве у Обровцу, у Бачкој. Овај посао извео је на потпуно задовољство Срба Обровчана, који су у обновљеној цркви добили уметнички иконостас.

Сарајево са Бистрика

Ова песма младога Полимца штампана је први пут у сарајевској „Српској Ријечи“, у 90 броју 1907. године. Због ње је тај број „Српске Ријечи“ забрањен, а одговорни уредник листа осуђен је на два месеца затвора по § 142, који говори о „издајству“. Бистрик је највиши вис над Сарајевом, са кога се пружа величанствен изглед на шехер-Сарајево.

Милићевић и Авдо

И ако је већ у једно време изгубљена нада на оздрављење ветерана наших књижевника Милана Ђ. Милићевића ипак му је болест ово неколико дана тако нагло пошла на боље, да се са сигурношћу рачуна, да ће старина претурити преко главе и ову тешку болжу и ускоро се опоравити од ње.

Наш Авдо је ових дана отишао у београдску болницу, где се пријатно осећа. Сваку болничком особљу морамо бити благодарни, што се свесрдно стара око драгога нам Авда, те нам се наш симпатични пријатељ већ знатно паже осећа и напази на пугу оздрављења.

Наши на страни

Међу српским музичарима, који се истичу својим уметничким композицијама, видно место заузима Пера Стојановић који је стално настањен у Бечу. Са неколико својих одлично успелих виолинских концерата он је успео, да се мешу многобројним музичарима у Бечу истакне и да са својим талентом задобије симпатије музичке публике. Колико се Стојановић као композитор истакао доволно је да поменемо, да његове виолинске концерте изводе уметници какав је Јан Кубелик и Мункачи на својим великим концертима у Паризу и Њујорку, где за слушаоце имају музички најобразованјију публику. Стојановић је у великоме свету познатији но у своме народу, за то ће мо се постарати да га што пре нашим читаоцима прикажемо у слици и речи.

На чешкоме филхармоничном концерту у Прагу однео је победу својом композицијом хрватски музичар Антон Анђел, хоровођа хрватскога певачког друштва „Дунав“ у Вуковару. О тој његовој увертири стручна чешка критика доноси најпохвалније оцене, истичући је као најлепшу тачку овога концерта.

Одлична певачица и добра Српкиња г-ђица Драгица Јовановићева после великога успеха што га је постигла као оперска певачица у Грацу, добила је тамо сталан ангажман под врло повољним и за њу ласкавим условима, који најбоље сведоче о њеној вредности.

Преглед

Због хитње, да се овај број сврши но време из њега је морао да изостане цео „Књижевно-Уметнички преглед“, те је на његово место дошло ово неколико бележака. Од идућег броја прегледу ће у сваком броју бити посвећене четири стране „Забавника“.

Наше слике

Трећи број „Забавника“ донеће другу збирку потписа српских књижевника, новинара и уметника, а уз то и слике: Веле Нигринове, Милорада Петровића, и слику изложбе Српске Резбарске Школе.

Културно
наслеђе
Србије

В. М. Мушички — Београд:

КАКО ЈЕ ПОСТАЛА „ОПАСНА РОЛА“?

Покојни Жарко ми је више пута причао ову хумореску, али се увек жалио како нема ни времена ни расположења, да је „срочи“ на хартији.

— Знаш ћато, говорио би ми он, „у Србији се не живи од књижевних радова, — то се не плаћа. Па онда, да ли да пишем козерије или да се борим за опстанак?“

Кад смо се у мају прошле године састали код „Орача“, у Палилули, били смо обое без икакве службе и тада ми рече:

— Знаш ли, ћато, како ћемо доћи до паре? — Рекао ми је Штефика (Стева Стојковић) да ће ми он наћи банку за фельтон. Створи, бре, ћато, перо и хартије па пиши, а ја ћу ти диктирати. Биће паре К'о кише, само кад се распишемо ја и ти.

Почели смо: ја сам пис'о а он је причао. Али кад је допричао до половине, он се нешто к'о пристети, па ће ми рећи:

— Е, мој ћато, баш и кад бисмо запели па дугурали до kraja овај фельтон и кад би га још данас предали ми до паре не би дошли још данас. Знаш, како то иде ред по редакцијама: Док се прочита, док дође на ред, док се оштампа, док се ухвати благајник — црче фельтониста. Него знаш ли

шта? Курјаче — тако је звао Брану Цветковића — иначе мора да ми потпише меницу, којој је сутра плаћање, — хајд'мо те ми до њега — изуће се он и за отплату и за зајам, то је на сигурно. То мора бити: ваљао сам и ја Курјачету у своје време — нек' ваља и он мени сад!

Тако је и било. Одемо код Коларца, наћемо Брану у гардероби, те му он потпише меницу и да му паре без речи.

— А кад ће мо довршити фельтон?

— Други пут, ћато, кад се наћемо. Онда ћемо писати и „Опасну ролу“ и „Митрополитовог Маринка“ и „Покојну кесегу“ и онога тестераша, код чијег је деде вожд Карапоре био на косту, две не-деље, па му дао племство у Србији, о ражаловском нареднику, који је пре Коке Миловановића измислио кокинку, о кредитном писму на покојног руског ќенерала и о свему што сам ти већ толико пута причао, али сад не могу само, јер журим кући да однесем Цици вечеру.

Тако смо се растали не довршивши „Опасну роль.“ У августу је на данашњи дан прошле године — уро.

Београд, 7. августа 1908.

★ НАША ПОШТА ★

Даниел Оксфорт — Ваш први рад изазивао је у публици и допадање и интересовање. Ваш предлог радо усвајамо. Послато ући ће у идући број. Надамо се од Вас обиљу прилога. Хвала! Поздрављамо Вас!

Бор. Л. Ценићу — Надамо се!

Милораду — Обе ствари употребљене како си хтео. Не заборави нас.

Љубинку — Хвала ти, стари, на сећању. Настави. Сетићемо те се! Здраво!

Песницима — Претрпани смо песмама са свих страна. Молимо да нам се мучан посао око чита-

ња олакша бар тиме, што ће рукописи бити читки и јасни, а писани само на једној страни. Рукописи исписани с обе стране, ма и најбољи били, и не прочитани иду у кош. Онима који ургирају зашто им њихове ствари не улазе у лист поручујемо, да буду стрпљиви. Све што буде вредило ући ће у лист кад на њега дође ред. У свима уредништвима рукописи се не враћају. Ни ми не можемо неупотребљене рукописе враћати поштом, али ко год у року од 10—15 за њих лично дође у уредништво добиће их натраг. Према овоме сарадници нека се равнају.

САДРЖАЈ:

Жарко Јов. Илић: Опасна рона, хумореска — В. Видрић: Кипови — Ур.: Жарко Јов. Илић. — Душан Мил. Шијачки: Сремац као масон — Змај Јован Јовановић: У споменицу Перки Гене Стевановића, из нештампаних Змајевих песама. — Александар Пушкин: Епиграми: Савет и Злато и Мач — Соколјанин: У грому. — Милорад М. Петровић: Живот: Три человека — Б. Б. Мирковић: Самоме себи — Вељко М. Мушички: Утари сузе. — Ур. Зорка Тодосићка. — Стијепо Кобасица: Књижевност и уметност у садањем Дубровнику. — Надсон: Над свежим гробом, превео Мирко Дамњановић: — Ђајне: * * * превео Милан — Дим. Јевтовић — Полимац: Успомене са Бистрика — Војислав М. Росић: Песме у прози: Министар га је погледао. — Б. Б. Мирковић: Вече на Дрини, песма у прози. — Иван Вазов: * * *, превео Владимир Станимировић: — Новак Тоскић: Једна ноћ у Манастиру. — Љубинко: Звуци с моје харфе: Ти си Бог мој. — С. Ј. Бунич: У позну јесен. — Божидар П. Весић: Из збирке „Звуци Мандолине“. — Вељко Мушички: Како је постала „Опасна рона.“ — Белешке из књижевности и уметности. — Наша пошта.

Слике: Милутин, Драгутин, Војислав и Жарко Илићи и Пера Радивојевић (у групи) — Жарко Јов. Илић — Стеван Сремац — Зорка Тодосићка.

Оригинални потписи српских књижевника, новинара и уметника.

Заступник власника, одговорни уредник Никола С. Јовановић — Штампа Савића и Комп., Културно наслеђе Србије

Културно
наслеђе
Србије